

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: P. E.

Cím: Séta a budai „alvégen”

Forrás: Országjárás

Bn.
(Hely)

1942 júl. 17.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

F25.091

Hely

Idő

1942

Személy

Séta a budai „alvégen” Egy lap Buda romantikus multjából

Kevés város dicsekedhetik nagyobb multtal, mint Buda. A fővárosba felzarándokló magyar elsősorban ennek a régi multnak beszédes köveit keresi. Keresi, de csak elvéve bukkan rájuk, mert az idő vasfoga itt is többet örölt meg, mint amennyit ránk hagyott.

A három testvérvárosból keletkezett büszke magyar főváros hajdanvaló erődítéséből is csak hírmondók szólnak ma hozzánk. Legtöbb maradt még belőlük a királyi vár alján. A pesti Corsóról még IV. Béla építette támfalakban és Zsigmond király építette falrészekben gyönyörködhetünk. Pest régi bástyafalát három kis részletben óvták meg a végleges pusztulástól, a legnagyobb megmaradt részét az elmúlt éven a belvárosi *Bástyamúzeumba* foglaltatta a főváros szép kegyelete.

Budán a külső ún. n. alsóvárosi városfalnak már csak egy töredéke áll. Hozzá vezetem el ma olvasóimat. Amikor az árpádkori erődítményeket korszerűen kibővítették, Zsigmond király, ez a nagyszerű uralkodó országolt. Német, francia-

és lengyel vér pezsgett ereiben és mégis legszívesebben magyar uralkodónak vallotta magát. Magyar ruhában járt, magyar szakállt növesztett, magyar urakkal vétette körül magát hetedhét földön való országlásában.

Alatta élte Buda fénykorát. Innen igazgatta egész Közép Európát. Híveinek díszes síremlékei ott láthatók a Halász-bástya nagyszerű kőtárában. Olasz, lengyel, burgundi, német, francia lovagok címerei beszélnek itt hozzánk korának budai bábeli nyelvzavarát. Buda volt ekkor Európa szíve. Az Úrnapi körmenetben ott lépkedett mellette a görög császár, meg a dán király. Itt állította ki a *Hohenzollern* ház hatalmát megalapozó tartományt: a „*Mark*”-ot a német egységet később megalapozó uralkodóháznak zálogosította el. Még nemzetközi zsinatot is Budára akart összehívni. Csak a véletlen mulott, hogy *Huss Jánost* nem Budán égették el. Ő karolta fel először Pestet, függetlenítette azt Budától, akarta először híddal összekötni a két várost és ő építette fel Francia-

országból hozott építőművesekkel *Mátyás király* hírneves budavári palotáját. Ha valaki megérdemelné, hogy ma, a német—magyar fegyverbarátság nagy napjaiban Budapesten szobrot kapjon: az *Zsigmond, a magyar király*, aki később megválasztotta magát német császárnak.

Erre gondolok, amint itt állok a budai régi Horvátváros határmegyéjét alkotta külső városfal utolsó maradványánál, amelyet a főváros kegyelete 1936-ban emléktáblával jelölt meg.

Itt a Széna-tér körül még van valami az eltűnt budaalsóvárosi romantikából. A Lövház-utca elején, a földszintes régi házra még a török korban helyezték el a török csillagot. A „*Török bástya*” és „*A négy szürke*” vendéglő itt áll Buda és vidékének közlekedési találkozóhelyén. Innen robag az autóbusz Zsámbékra, hol a főváros környékének legfejedelmibb templomromja tekint a magyar tájba. Itt áll Buda Alsóvárosának utolsó régi világi jellegű középülete az 1819-ben épült, ma réginek nevezett *Szent János kórház* volt épülete és vele kerttel összekötve az 1826-ban átalakított budai volt Lövház hangulatos kertjével, amelyben egy Dickens tollára kívánczók

öreg bácsik és nemkek: a rovaros szegényei tipegnek-topognak, gondtalanul élve le életük estéjét. Arcukon ott játszik már a második gyermekkor bocsánatkérő mosolya, de szemükben még megőriztek valamit régi életük fényeiből.

Itt állott a visszafoglalás után Buda első polgári kórháza az 1710-ben készült pestis-barakk helyén. 1713-ban adták át rendeltetésének e sokat mondó tanácsi határozattal:

„Das Contumace Haus, unten an der Mauer solle vor ein allgemeines Kranckhenhaus bleiben, aldahin ein Weib kommen, sovor die Kranckhe samble, Bissen bey guten leuten erheteln, und Ihnen aufwarthen solle”. Ennek a szegény, elszegényedett budai asszonynak vállán nyugodott az első kórház minden gondja. Ő ápolta a betegeket, takarította a helyiséget, főzött és a betegek részére jószívú embereknél pénzt és eledelt koldult össze. Hová tűnt már ekkor Zsigmondnak, a király és császárnak ragyogó budai világa!

Csak a régi Lövház kertfalaként megmaradt hatalmas középkori falmaradvány, a Kert felől még öt méter magas, regél róla.

A régi, volt *Szent János kórház* épületömbje felett megszólalt már

a halálharang. Ha nincs háború, talán már le is bontanák. Örök kár lenne érte! Buda Alsóvárosában nincs még egy hozzá fogható patinásabb, kedvesebb, régebbi épület. Ha belépsz gondozott kertjébe, megállasz a régi városfal lábánál, ott látod magad körül a régi Lövház hamisítatlan empire stílusú emeletes udvari házát. E kertben zajlottak le a régi budai lövészvilág ünnepei. Itt lüktetett valaha a régi jó budai lövészek minden öröme és derüje. Itt még *József nádor* világának emlékei járnak haza. Ott volt ő szeretett budai polgártársai ünnepén is felséges hitvesével, *Mária Dorottya* hercegné asszonnyal, amikor 1829-ben huszár tornyot emeltek a János kórház tetjére. Ott vigadt ő is 1826-ban az újjáépített Lövház felavatási ünnepén. Durrogtak a puskák, zengett az ének, budai vörösborral köszöntötték egymásra a csengő poharakat dédapáink meg szépnyáink. — Szép és boldog volt az élet, mert az emberek szerették egymást és nem álmódtak arról, hogy mi vár késői leszármazottjalkra...

P. E.